

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIODICH SATIRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ
LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ
Fora de Barcelona, cada trimestre Espanya, 3 pessetas
Cuba, Puerto Rico y Extranjer, 5

ECOS DEL ESTIUHEIG

—Diu que á Barcelona están á 30 graus sobre zero...
—Pues aquí estém á 15... sota un garrofer.

L' AGOST

—Buenas.

—Buenas.

—¿Tindria vosté la bondat de prestarme atenció per uns moments?

—Si no es més que *prestarli* atenció y 'ls moments no son gayres...

—Aviat ho veurá. Vosté deu coneixe segurament l' idioma.

—¿Quín?

—El nostre.

—¿Quín es el nostre, per vosté? Perque, ab aquest galimatías del catalanisme y 'l castellanisme, ara mateix ja no sé de quína manera 'ns toca enrahonar.

—Catalá, castellá; pel cas es igual; tant se val l' un com l' altre. El meu assumpto no té res que veure ab els setze jutjes ni ab el fetje de cap penjat.

—Si es aixís, vaji dihent.

—¿Qué vol dir, en catalá ó en castellá, *fer l' Agost*?

—Es una cosa que fins las criaturas la saben. Vol dir una temporadeta de prosperitat, una tongada de bons negocis, el mes en que 's cull.

—Pues bé; sápigam y entengui que tot aixó es una solemne mentida.

—¿Desde quán?

—Desde aquest any. May en la vida havia vist un mes tan magre, tan trist, tan poch productiu com el present Agost.

—¿No serán preocupacions sevas?

—¿Preocupacions?... Vingui á casa y li ensenyaré 'l calaix. Ell, ab sa muda eloqüencia, li explicarà més bé que jo la rahó de las mevas queixas.

—¿Vosté es amo d' establiment?

—Per ara, sí.

—¿Per ara?

—Sí, senyor; perque si aixó dura gayre, espero ser molt aviat estadant del Hospici. Tots els mesos son prou dolents en aquesta terra, pero com l' Agost, cap. ¡Ay!... Quan jo veyia que per allá á mitjos de Maig el negoci anava minvant d' una manera tan marcada,—Veyám—em deya:—potser pel juny s' animará. Vingué 'l juny, y res: encalmat com sempre.—Potser pel juliol...—Tampoch: cada día pitjor.—Fortuna—pensava jo—que ara vé l' agost, y 'l *farém*, y 'ns indemniserém cumplidament de las perduas sufertas.

—¿No ha sigut aixís?

—Completament al revés. Comensar el mes d' Agost y paralisarse, 'l negoci en absolut com si una mà oculta hagués tancat l' aixeta del comers, ha sigut tot hù. Passo horas, días enters recolzat al taullell sense veure entrar un comprador. No diré que al portal se m' hi hajan fet herbas, pero puch assegurar que si no fos que jo soch molt net, al llibre de vendas se m' hi haurían fet trenyinas.

—Potser será degut á que, com hi ha tanta gent á fora...

—N' hi ha á fora y n' hi ha aquí: á Barcelona hi ha gent per tot. Prou ne veig jo desde la botiga; pero no fa més que passar, mirar y desapareixe per l' altre cap de carrer, sense dignarse treure's deu céntims de la butxaca pera comprar la més insignificant de las tonterías.

—Bé, es alló que sol dirse: «Cada cual habla de la feria según le va en ella.» Als uns els va malament, als altres els anirá bé...

—¡Ah, no senyor!

—¿Que vol dir que aixó que li passa á vosté, passa á tothom?

—Sense la més mínima excepció. Pot contar que avans de donar aquest pas hi procurat informarme.

L' agost—l' autoriso per dirho allá hont vulgui—ha sigut una calamitat de carácter general.

—¿Ja ha parlat ab els fabricants de gelats y horxatas?

—Sí, senyor: tots se queixan lo mateix que jo. Diuhen que avuy la gent, quan té ganas de refrescarse, en lloch de pendre un gelat, se posa en mànigas de camisa.

—¿Y 'ls venedors de barrets de palla?

—¡Pobrets!... Els sentís! No més se n' han despatxat alguns de pesseta y pesseta y mitja.

—¿Y 'ls tranvías?

—Zero ingressos. Entre 'ls que no pagan perque tenen *pase* y 'ls que hi van de franch perque no pagan, las empresas ni sisquiera han fet pel oli que 's gasta en untar els *trolleys*.

—Quan menos, las cadias de la Rambla y 'l passeig de Gracia...

—¡Vaya un altre negoci! Per lo regular, la gent no més s' hi assenta quan observa que 'l cobrador es lluny. En acostantse l' home, adió, clientela.

—Quedan, per fi, las barracas de banys. ¿Tampoch els hi ha anat bé?

—Tampoch. Un día perque la calor es tan excessiva que 'l públich ni humor té pera sortir de casa, l' altre día perque fa vent, l' altre perque 'l mar está esborrajat, no hi ha establiment balneari que no plori.

—Digui que aixó ha sigut una *debacle*.

—Horrenda, espantosa, complerta. Per xó hi vingut á cansarlo á vosté.

—¿Qué desitja?

—Que 's dirigeixi á aquests senyors que fan dictionaris, gramáticas y traballs sobre l' idioma, demanantlos que no enganyin més á la gent ab las sevas definicions capritxosas é inexactas. Dígui'ls que quan publiquin un' altra colecció de modismes, al parlar del present mes, no hi posin alló de: «*Fer l' agost*, ballarla grassa,» sinó: «*Fer l' agost*, trobarse 'l calaix buyt.» ¿Se 'n recordarà?

—Li prometo.—

Y en compliment d' aquesta promesa, transmeto 'l prech, que 'm sembla justíssim, als gramátichs, als retórichs, á tots els que manejan la llengua y la *limpian*, la *fixan* y li *dan esplendor*.

A. MARCH

FARSAS

Es lo que més abunda en aquest mon d' enganys y de miserias: la farsa.

Y per consegüent els farsants.

No en vá s' ha dit que la vida es una comedia... y si aixó es cert ¿qué han de ser els seus vivents, homes y donas, sino una colla de comedians?

Regirant avuy la cartera plena de impresions y notas, recullidas aquí y allá, he trobat la materia prima del present article anecdótich, á qual originalitat renunció, desde 'l moment que ni recordo la procedencia dels retalls y apuntacions que tinch á la vista.

Y ara, descarregada la conciencia ab aquesta petita explicació, siguémhi.

Lloch de la escena: una plassa pública: per exemple, la de la Pau.

Dalt de una berlina un xarraire de molta llabia, voltat de una colecció de objectes de aram, coure, níquel y altres metalls, tots relluhents com llunas de mirall: al peu del carruatje un gran tortell de ba-dochs.

El xarraire parla:

—Senyors, aquí ahont me veuen jo he donat la volta al mon quatre vegadas. ¡Y si me n' han passat de cosas en els méus viatjes!... Figúrinse que un día atravessava 'l mar Roig á bordo de un trasatlántich que 's dirigía á la Xina. Una princeseta d' ulls atravessats y peu petit y molsut com una castanya, perseguint una papallona—el mar Roig n' está tan plé de papallonas, que devegadas tapan la llum del sol—donchs, sí, com deya, perseguint una papallona pega esbranzida y cau al mar. Veureho jo y tirar-m'hi darrera seu va ser obra de un instant, havent lograt tréurela y portarla als brassos del séu papà, que 's trobava á la cuberta estiragassantse la qua plé de desesperació.

—Vinate'n á Xina ab mí—va dirme—tinch una gran influencia ab en Li-hung chang (aquest xino es el Sagasta del Celest Imperi) y en poch temps te faré rich y poderós.

—Gracias—li vaig respondre.—Si 'm voleu recompensar, prefereixo que 'm donguéu el secret dels polvos ab que á casa vostra freguéu l' argenteria y altres metalls.

Y me 'l va donar; aquest secret jo 'l tinch: aquests polvos jo 'ls posseheixo y están á la vostra disposició... Apesar de que hi entran substancies molt cares, com la terra de porcelana, qu' es com la terra d' escudellas, que ha de venir del cor de la Xina, no 'us penseu pas que costin un duro, ni mitj, ni una pesseta... van á vint céntims el paquet y bon profit. ¿Quí 'n vol un altre?

***

Un comerciant té montat el seu despaig en un magatzém plé de géneros, y dat qu' es tan amatent en cobrar com ganso en satisfacer els seus deutes, els negocis li marxan vent en popa.

El despaig se compón de dos pessas: á la del fondo hi té la caixa.

Quan se presenta un acreedor, el deté, dihentli:

—Hola, amich ¿quín bon vent el porta?

—No es cap vent, sino 'l desitj de veure si saldém aquesta factura.

—¡Cóm s' entén!... ¿No li han pagada encare?... Home, dispensi: no es culpa méva sino dels dependents que no fan may lo que un els encomana. Vaig á cridar al caixer: ¡Lluís!

L' acreedor somriu, davant la perspectiva de tocarne; pero 'l caixer no compareix.

—¡Lluís!... torna á cridar el comerciant. Y la mateixa incomparencia.

—Aquest animal no 'm sentirá—diu alsantse y di-

EN JACME RUSIÑOL

rigintse á la porta del local de la caixa.

—No hi es... Se 'n haurá anat... y sense

dirme res... Ja 'm sentirá quan torni. Per vosté ho sento que haurá de molestar-se venint un altre día.

Apenas el pobre acreedor ha passat la porta, el caixer, en Lluís, reapareix per una porta excusada. Ja ho té convingut ab el séu principal. Quan aquest el crida pel séu apellido ha de presentars'hi; quan el crida pel seu nom s' ha d' esquitllar.

El comerciant á més de trapalón es taurómaco, y de aixó 'n diu donar el quiebro als seus inglesos.

***

He conegut un tipo que va fer una

Gran senyor del Cau Ferrat y pintor dels favoritos, que ara se 'ns ha declarat pare de la «Llibertat» y defensor del negritos.

juguesca de que adquiriria una lliura de sucre de terrós sense costarli cap quarto.

Ab una paperina plena de moscas se dirigia á un café, y aixís que li havían abocat, mentres ab una má 's ficava 'ls cinch terrossos á la butxaca, ab l'altre introduhia una mosca á la tassa.

Y cridava al mosso, movent un gran escándol.

—Home—deya 'l mosso—no s'exasperi: aixó ray, ja n'hi servirém un altre

—Sí, y abocantme'l de la mateixa cafetera de ahont ha sortit la mosca... ¡Moltas gracias!

S'alsava, fentse l'indignat, y cap á un altre café á repetir la sort, fins á reunir la lliura de sucre.

¿Y aquell que 's guanyava la vida fent passar per falsa una pesseta bona?

Anava á una taberna y després de xarruparse deu céntims d'ayguardent llensava sobre 'l taulell una pesseta groga com si tingués ictericia, mal fregada ab polvos de mirall.

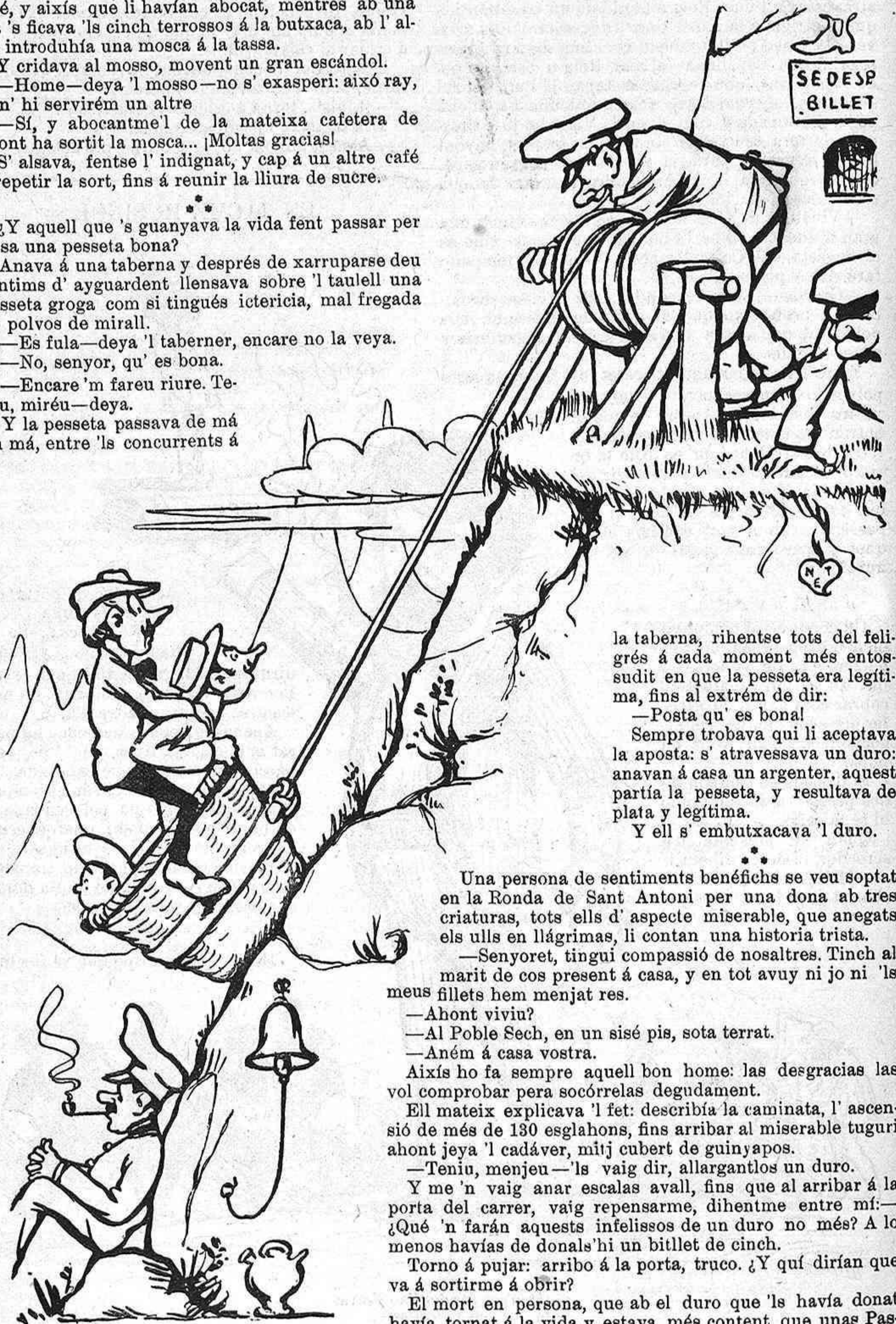
—Es fula—deya 'l taberner, encare no la veyá.

—No, senyor, qu' es bona.

—Encare 'm fareu riure. Tenu, miréu—deya.

Y la pesseta passava de má en má, entre 'ls concurrents á

Projecte d' un nou funicular pera la montanya Pelada, en competencia ab el del Tibidabo

la taberna, rihentse tots del feligrés á cada moment més entosudit en que la pesseta era legítima, fins al extrém de dir:

—Posta qu' es bona!

Sempre trobava qui li acceptava la aposta: s'atravesava un duro: anavan á casa un argenter, aquest partia la pesseta, y resultava de plata y legítima.

Y ell s'embutxacava 'l duro.

Una persona de sentiments benéfichs se veu soprat en la Ronda de Sant Antoni per una dona ab tres criaturas, tots ells d'aspecte miserable, que anegats els ulls en llágrimas, li contan una historia trista.

—Senyoret, tingui compassió de nosaltres. Tinch al marit de cos present á casa, y en tot avuy ni jo ni 'ls meus fillets hem menjat res.

—Ahont viviu?

—Al Poble Sech, en un sisé pis, sota terrat.

—Aném á casa vostra.

Aixís ho fa sempre aquell bon home: las desgracias las vol comprobar pera socórrelas degudament.

Ell mateix explicava 'l fet: describia la caminata, l'ascensió de més de 130 esglahons, fins arribar al miserable tuguri ahont jeya 'l cadáver, mitj cubert de guinyapos.

—Tenu, menjeu—'ls vaig dir, allargantlos un duro.

Y me 'n vaig anar escalas avall, fins que al arribar á la porta del carrer, vaig repensarme, dihentme entre mí:—¿Qué 'n farán aquests infelissos de un duro no més? A lo menos havías de donals'hi un bitllet de cinch.

Torno á pujar: arribo á la porta, truco. ¿Y qui dirían que va á sortirme á obrir?

El mort en persona, que ab el duro que 'ls havia donat havia tornat á la vida y estava més content que unas Pasquas.

Ab aquest procediment
no 's perdrán las bonas vistas
ni será fácil causar
la ruína dels accionistas.

P. DEL O.

COSAS D' ELLA

¡Com creya enbadalit que m' estimavas,
pensant que sols á mí
t' havías entregat en cos y ánimat
¡Que ab mí tan sols pensavas día y nit!

¡Mes ay! quí en l' amor fía d' una dona
engany haurá á la fí!...
Ara hi sabut que á n' en Morfeo ingrata
t' entregas... y ab un ronch passas la nit.

Y sempre lo mateix!... Al separarnos
sugestionats d' amor juntém las bocas,
y al darnos ¡l' adeu trist! de despedida
de sos llabis ardents dos besos brotan.
Aixís ab la recansa del que be ayma,
ens allunyém ab anima conmosa,
jo murmurant: ¡Las donas que son débils!
y tú pensant: ¡Qué tontos son els homens!

¿Recordas?... va eixir ton pare
y várem pensá ¡ay la mare!

No tractis aquests versos
de ximplerías,
puig que inspirats en tú
¿qué vols que sigan?

ABEL GAUBANSA

UNA AVENTURA D' ESTIU

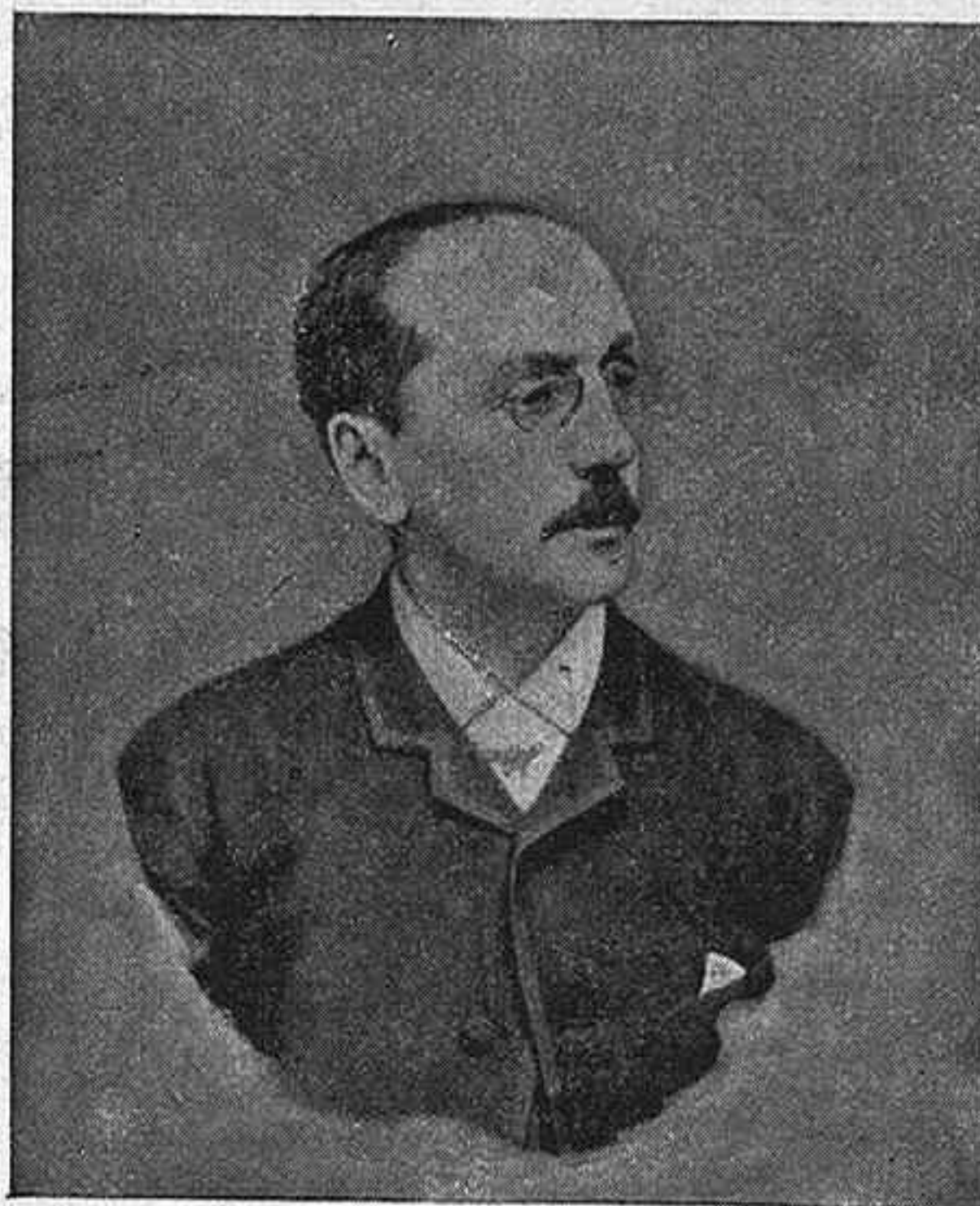
En Peret té novia, la estima de tot cor, ella el co-
rrespón ab passió, son tan ditxosos com vostés vul-
guin, pero... ¡aixó de cada día, cada día, durant un

INVENCIONS MODERNAS

Máquina peguissera, sistema *Perdiu*.—10,000 cops de puny per minut.

ELS QUE SE 'N VAN

EDMOND AUDRÁN

Ha sigut un dels compositors de música lleugera que
de més celebritat han gosat.

Nascut á Marsella, després d' haverse dedicat en sa
joventut á la música sacra, de prompte, com si digues-
sim, «penjá 'ls hàbits» y resolgué cultivar el género
cómich.

Sas produccions, totas originals, inspiradas y d' una
elegancia insuperable, han donat la volta al món y han
sigut per tot arreu aplaudidas.

El Gran Mogol, La cigala y la formiga, Miss Helyett l'
han elevat al pedestal de la popularitat; pero la seva
obra mestra es una, que basta per si sola pera acreditar
un nom: sempre, avans que tot y per sobre de tot, será
Edmond Audrán «l' autor de *La Mascota*».

L' ilustre compositor acaba de morir en un poblet
dels alrededores de París.

any y sense interrupció, repetir-se t' estimo, arriba á
ésser pesat, y!...

—Ay, Laura, diu un día en Peret; vaig á do-
narte un disgust.

—¿Qué es? ¡Deu meu, estich ab ansia; digas!

—Hem tingut una quiebra á Oviedo y hagi
d' anarhi quinze días per arreglar l' assumpto.

—¡Quinze días! ¿Quinze días sense veuret?
No; no pot ser. ¡Jo 'm moriré!

—No, dona, que després al retorn jo tindria
un disgust. No ploris; quinze días aviat son
passats...

Quatre petons d' aquells apassio-
nats, quatre dotzenas d' aquells curts
y seguits de la febre, una bona abra-
sada, un xorro de llágrimas d' ella,
una llagrimeta de 'n Peret y escalas
avall.

L' endemá marxava cap á Torelló
y á la tarde á la *Font Santa* ja filaba
las noyas, per escullir á la que millor
pogués ajudar-lo á passar aquells quin-
ze días que 's donava d' expansió.

Pero estava de desgracia. Ni al
primer día, ni al segon, ni al tercer
va poguer simpatisar ab cap de las
veranejants. Unicament va contrau-

LA VICTORIA DELS FADRINS ADROGUERS

A las tres, la feyna llesta:
ens rentarém, plegarém

y, amunt; ens en anirém
á... santificar la festa.

re estreta simpatía ab el senyor Jaume un solteron trempat que ja feya un mes era per aquells indrets.

—Peret, li deya. S' haurá d' estendre fins á Camprodón si vol fé alguna conquesta. Aquí ja ho veu, las amables son lletjas, las macas son morrudas y vosté ¿vol que li digui? em sembla que no es capás de matar cap moro que 's digui Llúcia. Es poch atrevit y...

—¡Home; casi m' ofench!

—Ja veurá com s' entornará á Barcelona sense haver tastat una sóla galta.

Aixó del senyor Jaume li va picar l' amor propi y en Peret va resoldre, maca ó lletja, amable ó seuriota, fer una conquesta.

Ja anava á empendre á una que semblava no l' mirava ab mals ulls, quan un mosso del *establiment* ab qui havia agafat confiança, el crida y li diu ab molt misteri:

—¡Gran noticial! Han arriuat ab el cotxe d' en Sitjá una mare bigotuda ab una filla preciosíssima. Arribar y produhir un efecte colossal, ha estat tot hú. Tota la colonia no parla d' altre cosa, fent comentaris sobre qui poden ésser.

—¿Fá gaire que son aquí?

—Cosa d' una hora. Are son al quarto que han pres, ahont soparán y baixarán després á la font.

—¿Vols fer una cosa?

—Digui.

—*Audaces fortuna juvat.*

—No l' entench.

—Ja ho sé.

Es treu un paper y ab llapis escriu lo següent:

«*Senyoreta: l' hi vista y no puch descriureli la impressió que m' ha causat. Pera explicarli li prego que aquesta nit al ésser á la Font Santa, s' acostí passejant y dissimuladament á la Font de la Llangonissa ahont tindrè ocasió de dirli de paraula. Si no vé em mato.—Un que l' estima.*»

—Té, Paco. Un duro y una carta. El duro guárdatel y la carta dónala á la noya aquesta sense que s' en adoni sa mare. Si tot va com ha d' anar, demá un' altre duro.

—Conti ab mí.

Picat per la curiositat y febrós esperant l' hora s' en va en Peret á donar un vol. Troba al senyor Jaume, que li parla ja de la forastera, ell li explica que l' ha citada ja pel vespre y el senyor Jaume se li riu á las barbas del seu atreviment. Diu que s' amagará entre 'ls arbres propers á la *Font de la Llangonissa* pera veure com pateja de fástich esperant en vá.

A la nit després de sopar, en Peret ja es á la *Font de la Llangonissa*, ben solitaria en aquella hora perque tota la gent fá tertulia á la próxima *Font Santa*.

Feya una hora que s' esperava, ja perdía l' esperansa de que vingués, ja li semblava que de la foscor d' un grupo d' arbres sortía una rialleta burlona del senyor Jaume, quan per la part de la *Font Santa* veu venir una *sombra* blanca y elegant. S' acostava dissimuladament, cullint herbetas del marge y distrayentse mossejant las fullas que 'ls arbres del camí posavan á tret de sa boca.

En Peret va cap á ella y...

—¡Peret!

—¡Laural!

Avants qu' atinar á donarse explicacions, obehint instintivament als impulsos de sas ánimas, es varen abrassar besantse ardurosament.

Després tot va aclarirse. Creyentlo á Oviedo van aprofitar aquells quinze días per anar á la *Font Santa* á pendre l' agua sulfurosa per sa mare qu' era *herpética*, y ¡vet aquí! Ell va perdonarli la facilitat ab que ella acudia á una cita, ella va perdonarli la mentida d' Oviedo, y en paus.

Al endemá el senyor Jaume, dantli un copet á l' espatlla y guinyant l' ull va dir á en Peret:

—Es mes murri de lo que 'm pensava. ¡Adiós, Don Juan!

JEPH DE JESPU

NOVEDATS

LIBERTÁ.—Comedia de sátira social de Santiago Rusiñol.

Si com no creyém, en Rusiñol hagués volgut presentarnos una obra gran, una comedia d' ideas, una produc-

ció del Nort com si diguessim, sentiríam confessarli qu' en nostre concepte ha sofert un lamentable erro: si en Rusiñol ha volgut senzillament refermar son esperit d' humorista observador, no podém menos de convenir en que ha vensut una vegada més, com vencerá tantas com s' ho proposi.

Libertá es una auto-inspiració d' un quadret hermosament concebut qu' ab el mateix títol publicá en son notable llibre *Fulls de la Vida*. Llegit aquest article y vist l' arreglo no es difícil regoneixer las desventatjas d' aquest. Obra casi sense

argument, no pot acceptarse com una acció si no propiament com un cas social, per sort tan poch comú que la llógica mes elemental demostraria la inconveniencia d' ajustarhi una moral pretenciosa de perfeccions inútils.

Tot se reduheix á la descripció del sentiment d' odi fraternal demostrat per una gent miserable y mal instruida en contra d' un pobre negre, pel sol fet d' esser negre. (Observis qu' en tot aixó no hi té que veure res la *Llibertat*, títul que may pot significarnos la germanor de rasses: *Fraternitat*). Un opulent negrero regala el moreno al poble quan encare es un noy á qui acullen tots els vehíns de bonas á primeras ab gran alegría com si 's tractés d' una mona ensenyada. Encare *su amo* no ha girat l' esquena ja comensa el seu martiri, trobantse sol lluny de sa patria com *aucell foraster*. El negret se fa gran protegit per un amich, home seré y lliure que li proporciona aliment espiritual en forma de homeopatia individualista y per un subjecte, liberal mal entés, que li posa pá á taula. Aquest últim té una filla, Flora, qu'

ha crescut enjogassada al costat d' ell, y que li inspira un amor, impossible segóns li diuhen per motius de color, amor que declara al seu protector, qui exasperat no 'n té prou ab recriminarlo, si no que 'l treu de casa y 'l fa expulsar de la societat que presideix... tot per ser negre. Negada tota mena de protecció y desenganyat del amor que 'l feya lluytar, el pobre aburrit cerca l' últim apoyo en els obrers huelguistas y aquestos també 's sublevan contra ell pel sol fet d' esser negre. Y en tot aixó, sempre ab l' amich individualista al darrera, obsessioantlo ab els seus somnis, que després d' omplirlo de caborias acaba per deixar-lo marxar á la seva patria sense tan sols acompanyarlo al moll... sense proporcionarli un passatge de tercera...

EL MAL EXEMPLE

Si anessim á analizar l' obra diríam que el primer acte, hont per altra part s' hi revelan mes y millor la trassa y l' humorisme del autor, no es mes qu' una preparació pera la escena final pensada potser antes que 'l drama que ha de produhir sempre una verdadera emoció intensa: preparació enginyosa pero no verge dels efectes de contrast, que son com si diguessim la *martingala* dels clássichs. Diríam que 'l segon acte, mogut ab má de mestre, excepte la escena del negre y Flora qu' es d' una delicadesa no extranya al sentiment qu' anima els personatjes, tot lo demés, inclús la declaració al pare d' ella y las sentencias del amich, es poch consistent y sobre tot es algo incompatible ab la *bonhomia* artística, l' agre dols de poesia y el xiste trist del aplaudit autor de *L' Alegria que passa*. Repetím qu' ell sens dupte no ha volgut en tot aixó, manejar el bisturí pera penetrar en la carn de la societat; ell ha volgut acontentarse en demostrarnos que coneix els llochs flachs de la seva pell pera provocarli las pessigollas ridículas, y aixó sí que ho logra sempre ab éxit, que son molts els tipos secundaris finament observats y son infinitas las frases de cajón ditas per aquella gent rutinaria, detalls arrancats de la realitat mateixa. Y diríam finalment que l' últim acte es el

—¿També hem pujat, amich Bacallá?
—No hi volgut ser menos que tú.

mes flux; en ell tot lo que's diu ó es essencialment supèrfluu ó es confirmació de lo que ja s' ha dit anteriorment. Els personatjes decauhen, descartant *Flora* que 's manté ferma y prudent sempre, ja qu' es el tipo mes ben dibuixat y mes comprensible de tots.

Pero, en resúm, l' única cosa que cal retenir y que domina en el transcurs de l' acció dramática es una aversió extranya y exageradament sagnant contra la rassa de color, aversió inconscient, fatal, que no s' arriba á suavisar un instant. En mitj d' aquella societat estúpida y ignorant, en mitj de tan desequilibri, la idea consoladora no está del tot en boca del personatge individualista (*sic* Rusiñol). La idea consoladora está precisament en el criteri sá del mateix públich, qu' al acabament de l' obra no pot menos d' exclamar:—Afortunadament aixó es mentida.

Com es mentida que 'l verdader Rusiñol pintor siga altre que l' autor de 'ls excelents *Jardins d' Espanya*; com no es cert que 'l verdader Rusiñol escriptor siga altra que l' autor de las somniosas *Oracions* y com en Rusinyol autor dramátich no pot ser altre que 'l pare de la hermosa *Alegria que passa*.

Els actors en general van contribuir notablement al éxit; la execució que 'n fan es inmillorable.

Dimars va tenir lloch el benefici de la senyora Vitaliani. El programa no podia ser més variat. Va representar com may el tercer acte de *Maria Stuardo*; va dir ab gracia esquisida la part de protagonista d' una comedia *La figlia de Jefe*, per cert molt bonica; representá el quart acte de *La dama de las Camelias* y finalment un juguèt cómic *Fuoco al convento*, en el que hi presenta admirablement el tipo d' una colegiala ignocenta.

En totas las obras, de caràcter tan diferent, va ésser constantment ovacionada com se mereix una actriu del seu talentarro y de la seva voluntat.

En els demás teatros continúa la *calma chicha*.

Sols el Tívoli (ara Circo Alegria), sembla que 's desperta inaugurant demá, dissapte, la temporada eqüestre... ab *osos amaestrados* y tot, y una excelent companyia formada per escullit personal, celebritats que tindrem el gust d' aplaudir si, com creyém, son tan *épatants* com anuncian.

Tindrem canari.

N. N. N.

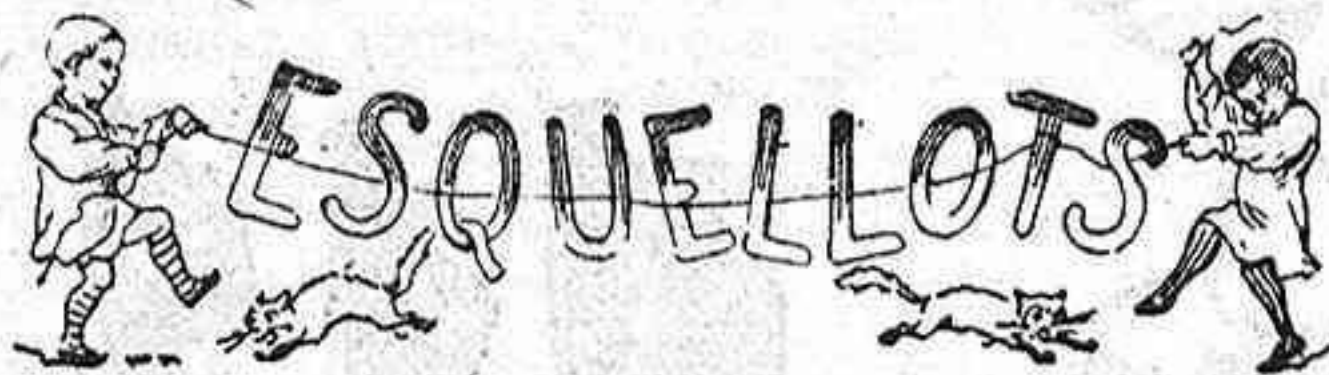
A UNA PAPALLONA

Avuy t' he vist lluhint hermosas alas
crusar l' espay banyante en raigs de sol;
al contemplar tas irisadas galas
cent ulls lascius seguían el teu vol.

Mes tu feyas ta vía majestuosa
sens fer de las miradas gens de cas
y gronxante en la llum voluptuosa
blanca estela deixabas á ton pas.

¡Que poch, potsé ningú dels que 't miraban
recordaban que ahir ab vil menyspreu
veyente oruga ab fástich t' apartaban
ab la punta del peu!

JEPH DE JESPUS

No saben pas estarse'n: se 'ls n' hi va la má.

Me refereixo als agents del desordre públich. Com si presentissen que ab el governador nou perdrian l' ocasió d' exercir de matalassers sobre l' esquena dels ciutadans en l' acte de realisar alguna manifestació pública, l' han donada en practicar individualment la seva industria.

Ja que no poden estovar matalassos, estovan cuixins.

Y á l' un per si miras dret y al altre per si miras tort, tan bon punt els detenen, sense com va ni com costa, els omplan el cos de verdanchs.

Els diaris donan compte seguidament de actes de aquesta naturalesa, que de mica en mica van colcantnos al mateix nivell del imperi marroquí.

Será precís que 'l Sr. Socías prengui cartas en l' assumpto.

Si creu que la policia es necessaria á Barcelona—qu' en rigor y ben mirat no ho es—pot fer una cosa: fer sortir al carrer als agents del desordre públich, sense bastó, ni revólver, y á major abundament ab las mans cusidas á las butxacas porque no se 'n puguin valguer.

Divendres passat, després d' una curta malaltia, morí á Santa Eugenia del Congost la jova senyora D.ª Maria dels Angels Roure de Serra, filla de nostre estimat company don Conrat Roure.

Quan tot li somreya, quan acabava de probar per primera vegada el goig de la maternitat, ha vingut la mort á sorprendrela robantla al carinyo del seu espós, del seu fillet y dels seus amantíssims pares.

No trobém paraulas pera expressar al nostre amich Roure el vivíssim sentiment que 'ns ha ocasionat la seva inmensa desgracia. Tant á ell com á tota la familia de la finada enviém la expressió del nostre condol, desitjantlos la resignació que pera suportar tan tremendo cop se necessita.

Ara que tením la nova Aduana feta, y pagada ab diners del comers barceloní no 's decideixen á obrirla y á ferla entrar en funcions, porque situada com se troba prop del moll de la descarga del carbó, per dintre y per fora tota s' está omplint de bolvas negras.

El Sr. Girona, qu' es qui va tenir la idea de la construcció del edifici, y qui mes va influir en senyalar el seu emplacament, no va veure res: ni que la construcció obstruhía una de las avingudas del Port, ni la proximitat de aquesta al moll de descarga del carbó de pedra.

El Sr. Girona no veyia mes que las moltas casas que posseheix pels barris de Santa Mónica, adquiridas á barriscadas y pel sistema de las tres P. P. P. (Pesseta per pam y per pis).

Y quan D. Manuel mira las sevas conveniencias, no veu res mes.

Ens adherím de tot cor á la idea de realisar una exposició lo mes complerta possible dels traballs de l' ilustre artista Joseph Lluís Pellicer.

Tothom coneix el seu mérit; pero únicament reunint el major número possible d' obras sevas hi ha manera de ferse cárrech de sa pasmosa feconditat apenas igualada per cap altre dibuixant d' Espanya, ni del extranger.

Contin, donchs, ab el nostre concurs els iniciadors de una idea en tots conceptes tan acertada.

Ja me 'l figuro al cabo de municipals del quartelillo de Gracia, quan va veure que li duyan á n' aquella raspeta de 17 anys, acusada de la sustracció de uns cuberts de plata, y mes maca y enlluhernadora que la plata dels cuberts desapareguts.

—Aixó es filet fí—devia dirse ab els ulls encandilats.

Y pensant ab els agents del desordre públich, afegiria per la seva guerrera:—Els de la policia pegan als presos; jo, en cambi, á qualsevolga presa que s' ho valgui estich sempre disposat á ferli un favor dels mes gustosos.

A MITJ TRIMESTRE

Dibuix de J. PAHISSA

—Ja hi torném á ser: encare no hi sembrat, y, teníu, ja venen aquests á buscar la cullita.

UN SENYOR QUE MARXA

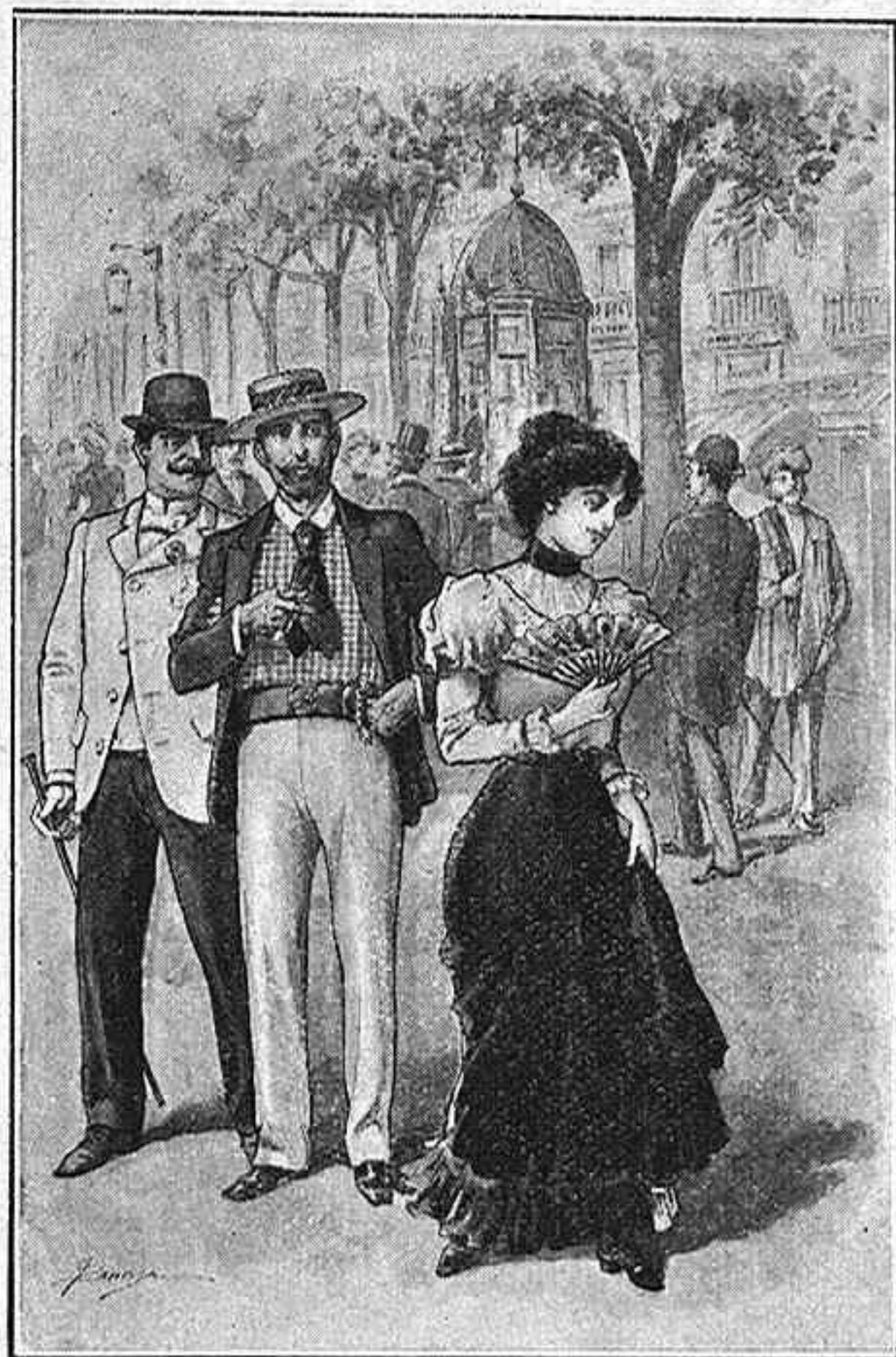

—¡No sé si arribaré á temps al tren, carregat ab aquest parell de *maletas*!...

Pero la noya va dir:—Uix! Ahont va aqueix *Qui-menas*?

Y va cantar de plá, explicant ab tots els pels y senyals las mal reprimidas intencions del intrépit cabo.

DUPTE

—¿Cassémla?
—¿Y si es ella la que 'ns cassa á nosaltres?

Al qual l' arcalde l' ha suspés punt en blanch d' empleo y sou, deixantlo entregat á las mes fondas meditacions.

—¡Ay, Senyor!—es molt capás de dir.—¿Perqué hi ha d' haver en aquest mon tanta injusticia? Aquí tenen als guardia-civils que 'ls han declarat inviolables. ¿Perqué no 'ns han de declarar á nosaltres *violadors*?

Tenen rahó que 'ls sobre 'ls dependents de las tendas de comestibles, demanant que 'ls establiments se tanquin á las tres de la tarde dels días festius.

¿Qué menos poden demanar que lo que 's dona fins á las criadas?

Y á propósit: ells diariament las veuen á las *Menegildas* y las hi tiran requiebros y parauletas dolas, separats d' ellas pel taulell.

¿Quin drèt hi ha, donchs, á privarlos de recullir á la tarde del diumenje lo que han sembrat en els demés de la senmana?

Els pobres dependents tenen cor. Ara sols falta que 'n tinguin els seus principals.

A Nápols ha mort Domenico Morelli, un dels grans coloristas de l' época moderna.

Nascut al any 26 del passat sigle, sos pares pretenían dedicarlo á la Iglesia; pero Morelli suspirava per dos cosas igualment cultas: l' art y la llibertat.

Com á liberal se baté contra 'ls Borbons napolitans, en la gloriosa epopeya de la unitat italiana: com á artista pintá quadros admirables, en sa majoria de assumpto religiós y bíblich, pero de una brillantés y una riquesa que li crearen una reputació universal.

Com el nostre Fortuny creá escola, essent la desgracia de infinits artistas que sense forsas suficientes, tractaren de imitarlo.

Pero aixís es la vida: el fracás dels pretenciosos, enalteix el mérit dels escullits.

Un aplauso al arcalde Sr. Amat per haver manat suspendre las obras que ab infracció manifesta de

LA ETERNA VÍCTIMA

las Ordenansas se realisavan ab motiu de la reconstrucció de dugas casas del carrer del Carme.

Si sempre 's fes aixís, potser Barcelona arribaria á ser una ciutat com cal, ab carrers amples y conformes á las alineacions establertas.

Ja sé que una flor no fa estiu; pero 'l Sr. Arcalde, tirant al dret senyala el verdader camí y dona mostres de tenir bona voluntat.

Una frase que vaig sentir en boca de un geperut molt jovial:

—El meu pare era un gran home; pero un mal arquitecto.

No sabent de quína hetxura
se compraría un barret,
un consell á sa futura
va demanar en Peret;
y ella qu' es de viu magí
li respongué ab molta sal:
—Per lo que pugui succehí,
Peret meu, cómprate'l alt.

J. G. F.

Parlant de oficis, en Cosme
deya un vespre al Sr. Joan:
—El meu fill, no hi ha cap día
(y no ho dich per alaba'l)
que no tingui algun aplauso
al posarse á treballar.
—De que fá ¿es actor dramátich?
—No, senyor, no: es vigilant.

MANSO N.º 1

Volent demostrá en Diego
qu' era un home ben parlat,
va dir: —Jo no mes renego
quan estich molt enfadat.

Arréglam aquest jaqué
desseguida, amich Bruguera:
no t' hi miris; ho pots fé
de qualsevulga manera;
pero ¿sabs? qu' estigui bé.

J. PONT Y ESPASA

—¿No sabs qu' he sortit premiat
en el Jochs Florals, Rabassa?

—Son las tres, y ja hi servit
quaranta esmorzars, ¡Andreu!
¿Quán vindrá l' hora ditxosa
de poguerte serví 'l teu?

—Me 'n alegro, y ¿qué has guanyat?
—He guanyat... una carbassa.

FRANCISCO LLENAS

DESPEDINT AL MARIT

QÜENTOS

Pera cuidar á un vell asmátich, ple de poagre y rapatani com ell sol, una familia prengué un criat, prevenintli que li tingués tots els miraments.

—Sobre tot dónguili sempre per la banda, perque si 'l contradiuhen se posa fet una fiera.

—Molt bé diu—respongué 'l criat:—ho tindré present.

*
*
*

A la poca estona de haverse fet cárrech del malalt, aquest com de costum se queixa-va, dihent:

—¡Uy!... ¡Ja estich fart de tan patir!... Quínas fibladas! ¡Quin ofech!

Y 'l criat, recordant lo que li havían previn-gut li deya:

—Sí, senyor, sí que ha de patir... Bé prou que 's veu qu' está molt grave... Pero, sosseguis pensant que á la hora menos pensada pot morir-se ..

El malalt de tan en-rabiat va quedarse sen-se paraula.

Y 'l criat deya par-lant ab sí mateix:—M' han manat que no 'l con-tradís... No sé que mes puch fer...

—
Un metje va aconse-llar á n' en Lluís que

¿Per qué cada cop que marxa
va á dirli adeu? La vritat;
per pogué estar ben segura
de que se 'n ha anat.

anés á pendre las ayguas termals de Puig-sech.

A la tornada, troba al doctor pel carrer el qual li pregunta:

—¿Qué tal, com se troba?

—Sempre igual.

—De manera que las ayguas de Puig-sech no li han fet res.

—Si que m' han fet... M' han fet gastar cent cinquanta duros.

Un llibreter editor, molt conegut per sos rasgos humorístichs, als nou mesos y días de ser casat, va trobar-se en situació de comunicar una agradable noticia als seus amichs y al efecte feu repartir tarjetas aixís concebudas:

«Acaba de veure la llum en casa del editor don N. N. el seu primer fill Ricardo.

»Per no haverhi sino un sol exemplar, l'obra continúa sent propietat del autor.»

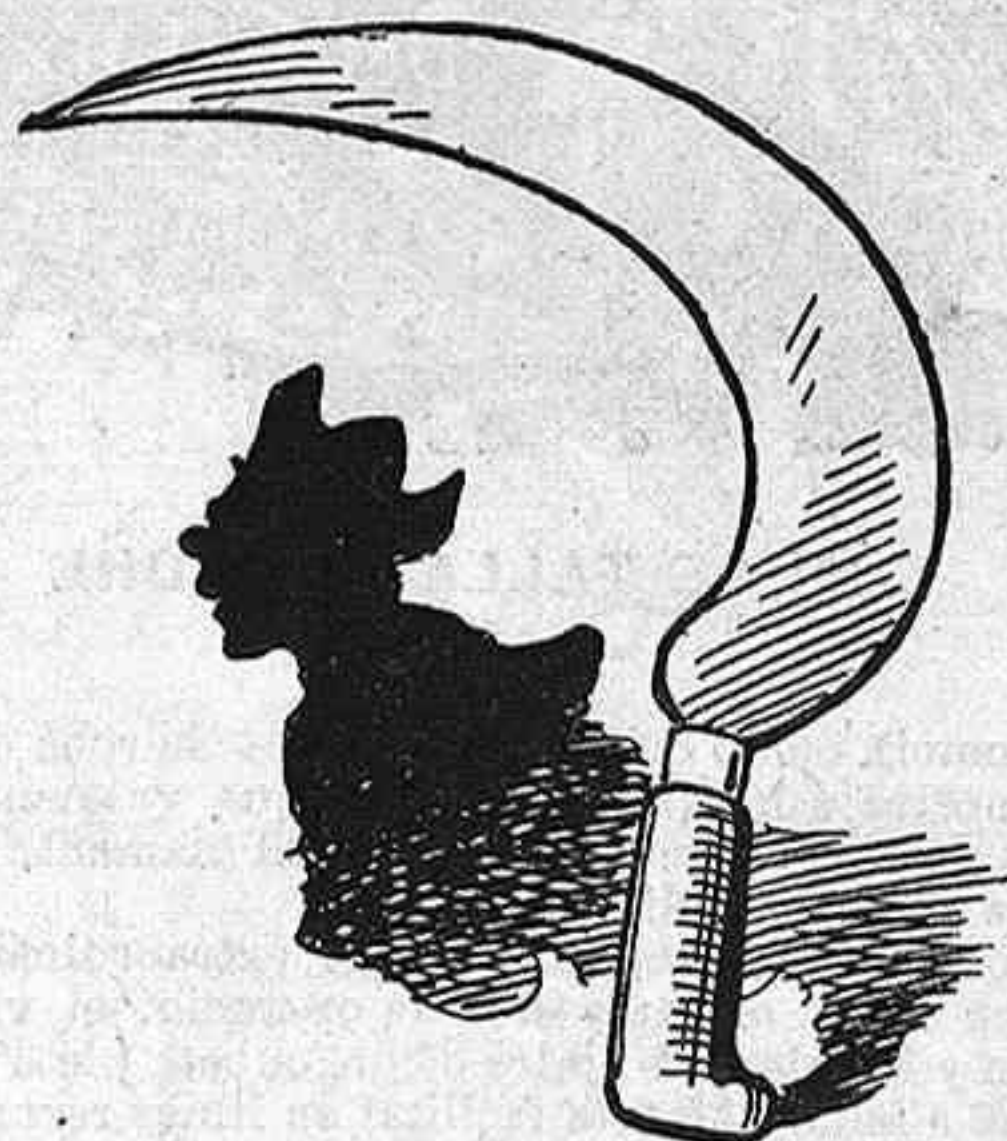
XARADAS

[

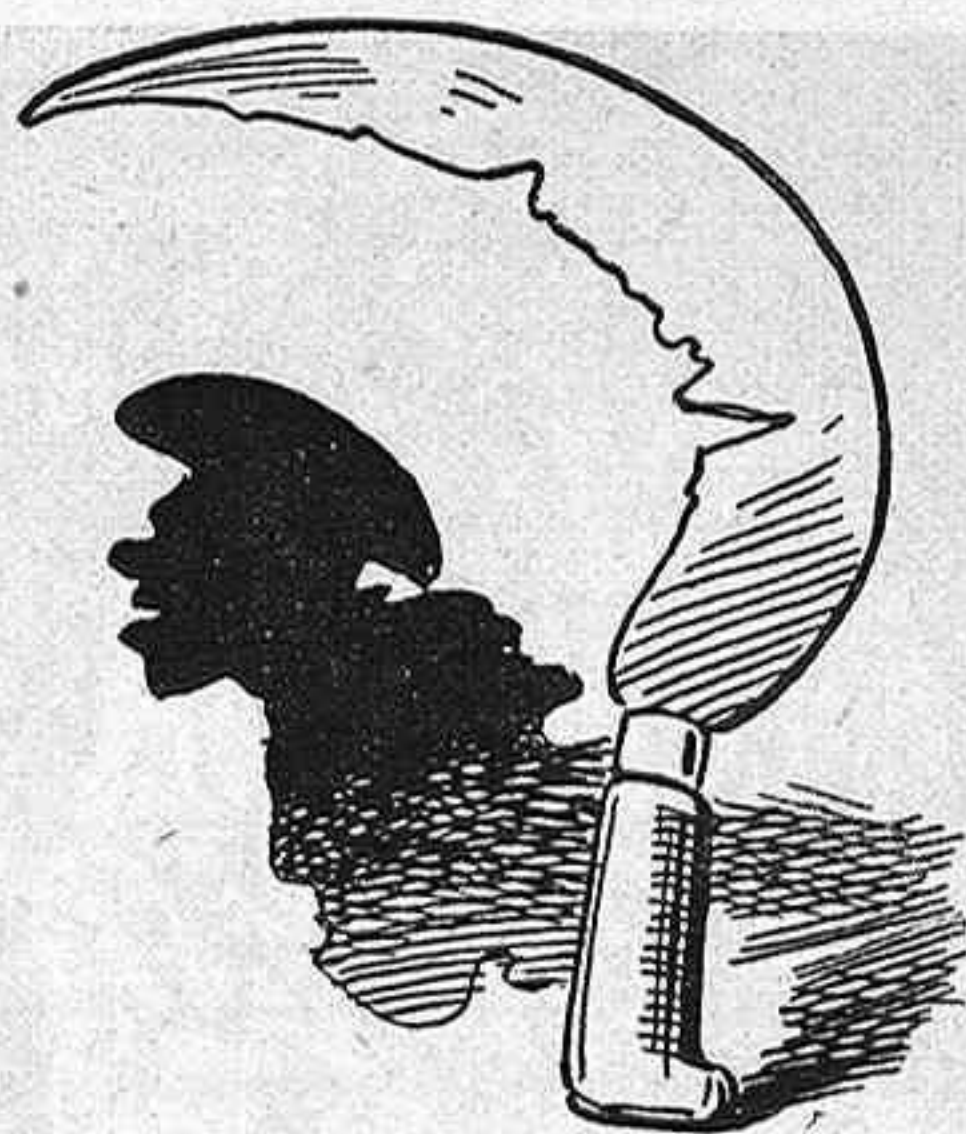
«Busco novio y no lo encuentro
[que mala suerte la mía!]

no vaig volgué escoltá mes,
escala amunt desseguida
y buscá immediatament
la que d' eix modo es dolfa.
Mitj confós, truco á una porta
y veig que l' obra una ninfa,
mes *dos-hu* que 'l mateix sol,
pro que estava tota trista...
no m' havia equivocat
la que novio pretenía,
era aquella hermosa *tot*
que tenía jo á la vista.
Deixemse de circumloquis—
vaig pensá—al grá desseguida
preguntantli si era cert
que trobar novio volfa...
no 'm respongué; mogué 'l cap
ab senyal afirmativa
jo llavors l' hi dich si 'm veu
capás de ferla felissa...
me diu que sí y 'm fa entrar
dintre 'l saló de visitas,
y 'ns assentem tots juntets
en un divant qu' allí hi 'bia...
Abrassant la aixís pel «talle»
me la menjava ab la vista
[quina *hu-quarta* mes perfecta!
[quina mirada mes viva!
[quina *dugas* mes preciosa!
[quina *hu dugas* tan divina!
Rato feya que 'ns estavam,
explicantnos cosas tristas
com per exemple, 'ls miracles
que va fé 'n vida Sant Quirse
quan me sento un cop de vara
en el ós de la musica,
faig un bot, y pel ganyot
una *dos m'* estreny indigna
fent-me treure tanta llengua,
que fins perdí 'l mon de vista.
Me refaig, y un *quart-invers*
segona trech desseguida,

CATALANISME CLERICAL

Estrená una fals lluhenta,

va anárseli fent malbé,

y ab mitj any de manejarla
[miréu avuy cóm la té!

li encaro al poca vergonya,
que 'm 'vía dat la pallissa...
per una orella m' agafa,
y cap al carré m' avía,...

CÓM SE TALLA EL VIDRE

Del mateix modo que tallém un tros de roba ó de paper al nostre gust, podém sempre que volguém, tallar un tros de vidre sense necessitat del diamant, ab unas senzillas estisoras ordinarias.

El secret d' aquesta experiencia extraordinaria consisteix en tenir, mentres se fa la operació, el vidre, las estisoras y las mans á dintre d' un cubell plé d' aygua. El vidre 's tallará ab tota facilitat en línias rectas ó curvas sense trencarse ni escarbotarse de cap altra banda. Aixó es degut á que l' aygua fá desapareixer las vibracions de las estisoras y del tros de vidre.

Si deixém sortir al defora de l' aygua el mes petit bocí de vidre ó d' estisoras, las vibracions bastarían pera fer-nos quedar malament.

Podém tallar aixís mateix el vidre quan es prim ab las estisoras y sense necessitat de introduhir las mans á l' aygua, cobrint ben bé dit vidre ab tiras de paper sólidament enganxadas y colocadas en totas direccions. Aquestas tiritas destruheixen també las vibracions pera privar de qué 's trenqui 'l vidre.

El procediment del cubell d' aygua es per xó el mes segur y el més fácil d' executar.

«¡Allanador de moradas!»
 quan guillava encar va dirme,
 jo no li vaig pas respondre,
 y aixó que deya mentida,
 puig de 'ls dos l' «allanador»
 era ell, ó sino que ho diga

la pobreta esquena meva
 qu' encar n' está ressentida.

FIDEL DELFÍ

II

La prima-segona-terça
 la Total y la Tres-quatre
 son las donas que conech
 en tot el mon mes beatas.

CATALÁ NISTA

ANAGRAMA

Un total tirá la Tot,
 al seu estimat xicot;
 fentli saber que molt mal
 está son oncle Marsal.

E. ZOLA Y B.

ENDA VINALLA

Tant aviat soch rich com pobre
 y també solté ó casat,
 y si 'm matan ressucito,
 endavina 'l disbarat.

L. GENÍS

TRENCA-CLOSCAS

Formar ab aquestas lletras degudament combinadas lo títol d' un drama catalá.

I. MARISTANY (a) L' ENAMORAT

TERS DE SÍLABAS

- · · · · Nom de dona
- · · · · Nom de home.
- · · · · Diversió particular.

UN BADOCH

LOGOGRIFO NUMÉRICH

- 1 2 3 4 5 6.—Nom d' home.
- 2 1 5 6 2.—Nom d' dona.
- 6 4 6 2.—Color.
- 1 4 2.—Part del temps.
- 6 2.—Nota musical.
- 3.—Consonant.
- 1 5.—Lletra.
- 2 6 6.—Viande.
- 5 6 6 2.—Lletra.
- 2 3 5 6 6.—Joya.
- 2 6 5 6 6 2.—Poble catalá.

J. Moix.

CONVERSA

- ¿Ja ho sabs, Pep?
- Qué.
- Ara mon amich se casa ab la noya del arcalde.
- ¿Cóm se diuhen els nuvis?
- Home, ja t' ho he dit.

C. O. RUFO.

GEROGLÍFICH

Adan

N

2 6.

ENRICH M. GENER.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20.

Imprempta de LA CAMPANA y LA ESQUELLA, Olm, 8
 Tinta Ch. Lortilleux y C.^a

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibrería Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2

HA HA SORTIT!! OBRA NOVA

AGENCIA
DE
MATRIMONIS

Humorada en vers

PER

C. GUMÀ

Ilustrada ab dibuixos de
R. Miró y Folguera

Un tomet de 32 planas, imprés sobre paper satinat y
ab una cuberta á dos tintas.

Preu: DOS rals

Acaba de ponerse á la venta

EL PROLETARIADO
MILITANTE

POR

ANSELMO LORENZO

Un tomo en 8.º, Ptas. 3.

OBRA NUEVA

PAELLA ARAGONESA

POR

Sixto Celorrio

Precio UNA peseta

PATERNIDAD

DRAMA EN 4 ACTOS

POR

S. Pey-Ordeix

Pesetas 2

COLECCIÓN DIAMANTE (edición López)

VENID Á MÍ..... CONDE LEON TOLSTOI

POR EL * * * * *

Un tomo en 8.º menor con una elegante cubierta tipográfica, Ptas. 0'50.

LOS DOS PILLETES

NOVELA BASADA EN EL DRAMA DE SU MISMO TÍTULO

POR

PIERRE DECOURCELLE

y vertida al español por J. B. ENSEÑAT

Dos tomos en 8.º, Ptas. 4.

H. de BALZAC

Una hija de Eva

MEMORIAS DE DOS JÓVENES CASADOS

Un tomo en 8.º . . . . . Ptas. 1
Encuadrado en tela. . . . . 1'50

Episcopo y Compañía

POR

GABRIEL D'ANNUNZIO

Un tomo en 8.º, Ptas. 1.

LA BARRICADA

VERSOS REVOLUCIONARIS

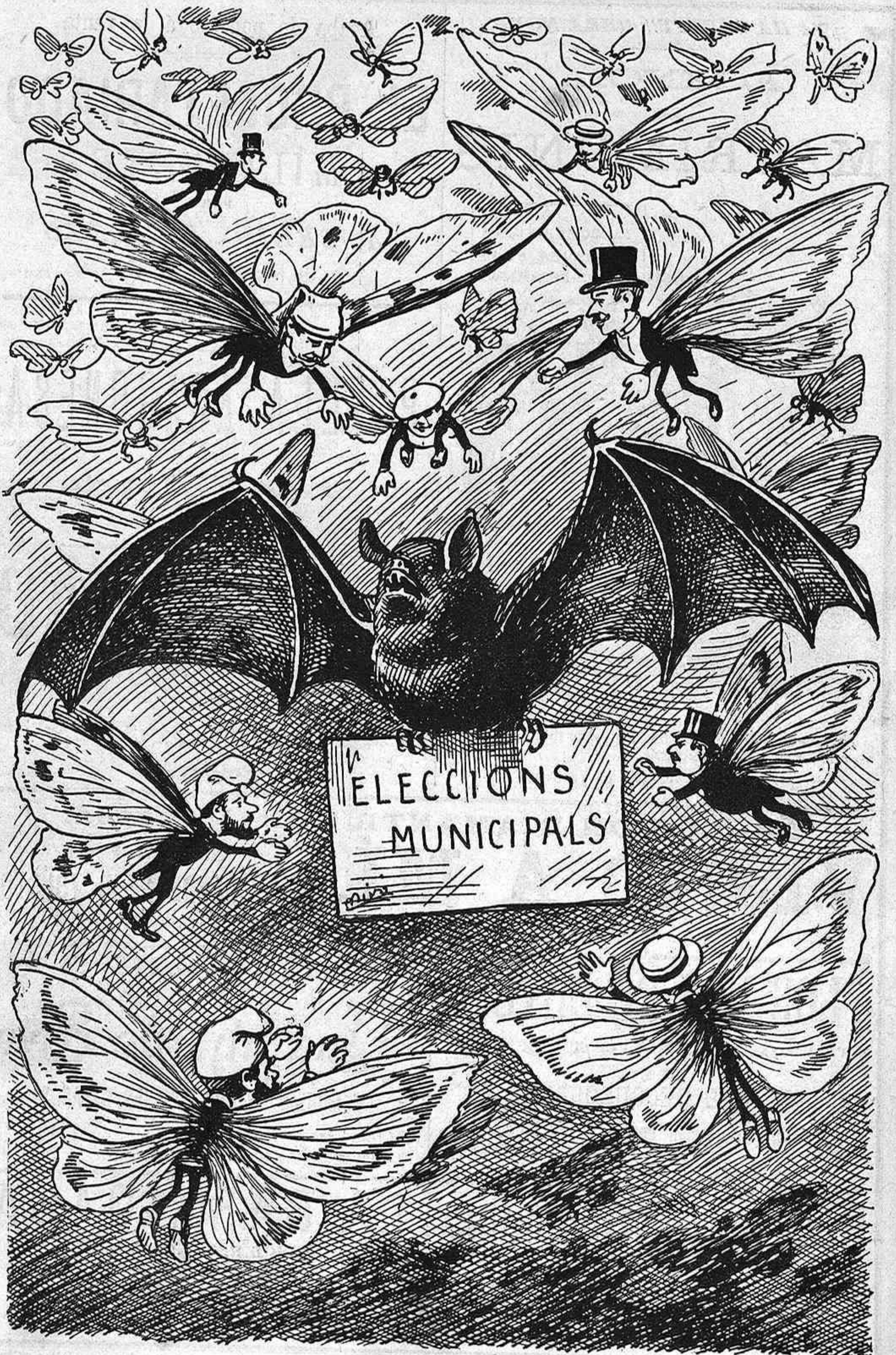
POR

Jeph de Jespus

Preu 2 rals

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu, franca de ports. No responém d' extravíos, si no 's remet ademés un ral pera certificat. Als corresponsals de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

PLAGA DE PAPALLONAS

La flor de las elecciones
está ja á punt de florí.

¡Hala aquí, papallonetas!
¡Papallonetas, aquí!